

Kúria
végzése

Az ügy száma:	Bfv.II.919/2022/31.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke Dr. Metzing Márton, előadó bíró Dr. Harangozó Attila, bíró Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2023. június 15.
Az ügy tárgya:	költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt:	I. rendű, IV. rendű, VII. rendű
Elsőfok:	Miskolci Járásbíróság, 28.B.1505/2016/539., ítélet, tárgyalás, 2020. szeptember 15.
Másodfok:	Miskolci Törvényszék, 7.Bf.423/2020/71., ítélet, tárgyalás, 2022. május 25.
Harmadfok:	-
Az indítványok előterjesztői:	I. rendű terhelt védője IV. rendű terhelt, VII. rendű terhelt
Az indítványok iránya:	az I. rendű, a IV. rendű, illetve a VII. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője, a IV. rendű terhelt és a VII. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Miskolci Járásbíróság 28.B.1505/2016/539., illetve a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Bf.423/2020/71. számú ítéletét I. rendű, IV. rendű és VII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Miskolci Járásbíróság a 2020. szeptember 15-én kihirdetett 28.B.1505/2016/539. számú ítéletével

– I. rendű terheltet bünszervezetben, társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (6) bekezdés, (4) bekezdés b) pont] miatt 5 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra,

– IV. rendű terheltet bünszervezetben, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (6) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] miatt 3 év, fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 5 év ügyvédi foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra,

– VII. rendű terheltet bünszervezetben, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (6) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] miatt 1 év, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 1 év közügyektől eltiltásra

ítélte, azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből az I. rendű és a IV. rendű terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra, míg a VII. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

Egyidejűleg I. rendű terheltet az ellene társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] és IV. rendű terheltet az ellene társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntette [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] Az elsőfokú bíróság ítélete a VII. rendű terhelt tekintetében – fellebbezés hiányában – 2020. október 12-én jogerőre emelkedett.

[3] Az I. rendű és a IV. rendű terhelttek tekintetében ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. május 25-én meghozott 7.Bf.423/2020/71. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta;

– I. rendű terhelt cselekményét társtettesként elkövetett költségvetési csalás bűntetteként [Btk. 396. § (6) bekezdés, (4) bekezdés b) pont II. fordulat] minősítette, és a vele mint bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 4 évre enyhítette.

– IV. rendű terhelt cselekményét bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntetteként nevezte meg, és a vele mint bünszervezetben elkövetővel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 évre, a közügyektől eltiltás tartamát ugyancsak 2 évre enyhítette.

Egyebekben a törvényszék a járásbíróság ítéletét e terhelttek tekintetében helybenhagyta.

[4] 2. A jogerős ítéletben megállapított, és a felülvizsgálati indítványokkal érintett terhelttek cselekvőségét rögzítő tényállások lényege az alábbiakban foglalható össze.

[5] I. rendű terhelt 2014. március 14. napját megelőzően – pontosan már meg nem állapítható időpontban – hozott létre egy olyan csoportot, amelynek célja a költségvetést sértő, jövedéki termékekre elkövetett büncselekmények elkövetése (cigarettaacsempészet) volt, és amelynek az irányítását ő látta el. Az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet tagjai 2014. március 14. napján és 2014. szeptember 18. napján az alábbiakban részletezettek szerint követtek el 5 évet elérő büntetési tételű büncselekményeket.

[6] A IV. rendű terhelt jogi tanulmányainak elvégzését követően 2000. szeptember 1. napjától ügyvédjelöltként, majd 2004. szeptember 2. napjától egyéni ügyvédként tevékenykedett. Ügyvédi irodájának székhelye cím 1 szám alatt volt. Ügyvédi munkája során büntető ügyekkel (elsősorban cigarettaacsempészettel kapcsolatos ügyekkel), polgári ügyekkel és cégügyekkel foglalkozott. A IV. rendű terhelt üzleti és baráti viszonyban is állt a cselekmények elkövetésekor I. rendű terhelttel. I. rendű terhelt jogi ügyeit IV. rendű terhelt intézte, továbbá a IV. rendű terhelttel közösen egy aszfaltkeverő üzemet is üzemeltettek.

[7] A bünszervezet tagjai IV. rendű, V. rendű és VII. rendű terhelt volt, akik I. rendű terhelt tevékenységét egyrészt a cigaretta csempészésére szolgáló gépkocsik beszerzésével, valamint a bukás esetén a gépjárművek hatóságoktól hamis bérleti szerződéssel történő visszaszerzését segítették. IV. rendű terhelt az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet működéséhez akként járult hozzá, hogy a nyomozó hatóság által elfogott, a cigaretta szállításában közreműködő, V. rendű terhelt és VII. rendű terhelt segítségével beszerzett gépjárművek tekintetében olyan hamis bérleti szerződéseket biztosítson, amelyek következtében a gépjárműveket a hatóság a büntető eljárásban a foglalatás alól feloldja. I. rendű terhelt a cselekmények alatt a IV. rendű terhelt ilyen közreműködésére számíthatott, így ez szándékerősítő hatással volt a cselekmények elkövetésére, hiszen a gépjárművek – mint értékes erőforrások – visszaadása egy szállítmány megbukása esetén is biztosítva volt.

[8] VII. rendű terhelt ügyvezetője a cím 2 alatti székhelyű cég 1-nek. 2003. óta VII. rendű terhelt ügyvédje volt IV. rendű terhelt, aki büntető és polgári ügyekben egyaránt ellátta a VII. rendű család több tagjának, így VII. rendű terhelt védelmét és képviselést is. VII. rendű terhelt a IV. rendű terhelttel történt megegyezés alapján alapította meg a cég 1-et, de abban nem csak VII. rendű terhelt, hanem V. rendű terhelt és I. rendű terhelt is tett intézkedéseket megegyezésük alapján, pl. gépjármű adás-vételi szerződéseket kötöttek.

[9] Az I. rendű terhelt nevére nagyszámú gépkocsi került megvásárlásra, így többek között a rendszám 1 kisteherautó és a rendszám 2 terepjáró.

[10] II. rendű terhelt 2014. március 14. napját megelőzően személy 1 közvetítésében 30.000 doboz adózás alól elvont cigarettát rendelt meg a saját részére a külföldi felektől. Ezen időben I. rendű terhelt ismeretlen személytől szintén 30.000 doboz adózás alól elvont cigarettát rendelt meg vagyoni haszon végett. A cigaretta határon történő átszállítását végző III. rendű terhelt úgy rendelkezett, hogy a határon áthozott 59.900 doboz adózás alól elvont cigaretta részben I. rendű terhelt és részben az eljárás során ismeretlenül maradt másik személy tulajdonába kerül.

[11] I. rendű terhelt 2014. március 14. napján előzetes megbeszélés alapján és IV. rendű terhelt tudomásával és egyetértésével, közös szándékuk alapján elkérte VII. rendű terhelttől a rendszám 1, a cég 1 tulajdonát képező Fiat Ducato típusú kisteherautót, mivel az általa már megrendelt adózás alól elvont cigarettát ezzel kívánta elszállítani. A szállításban X. rendű terhelttel egyezett meg, aki 70.000 forint ellenében elvállalta a feladatot. Ennek végrehajtására I. rendű terhelt a rendszám 1 kistehergépkocsi kulcsait és okmányait átadta X. rendű terhelt részére.

[12] VII. rendű terhelt tudta, hogy a gépkocsi bűncselekmény elkövetéséhez, a megszerzett, adózás alól elvont cigaretta szállításához szükséges. A gépjármű beszerzésében V. rendű terhelt közreműködött úgy, hogy tudomása volt arról, hogy a gépjárművet I. rendű terhelt cigarettacsempészetre fogja használni.

[13] Az államhatár külföldi oldalán 2014. március 14. napjáról 2014. március 15. napjára virradó éjszaka azonosítatlan személyek a mindösszesen 59.900 doboz Jin Ling típusú cigarettát az külföldi-magyar határra vitték, ahonnan III. rendű terhelt és az eljárás során be nem azonosított társai átjuttatták Magyarországra.

[14] Ezt követően III. rendű terhelt utasítására egy ismeretlen személy egy fehér színű, de azonosítást nem nyert Volkswagen Transporter típusú kisteherautóval a cigarettát a XIV. rendű terhelt tulajdonát képező ingatlanra szállította. XIV. rendű terhelt tudott arról, hogy az ingatlanon adózás alól elvont cigarettát pakolnak át, az átpakolás az ingatlanon a XIV. rendű terhelt engedélyével történt. I. rendű terhelt utasítására a cigarettáért az ingatlanhoz ment a X. rendű terhelt is a rendszám 1 gépjárművel. III. rendű terhelt az ingatlanon irányította a cigaretta átpakolását.

[15] Eközben I. rendű terhelt 2014. március 14. napján telefonon felhívta IX. rendű terheltet, és arról tájékoztatta, hogy az éjszaka folyamán két busznyi áru (cigaretta) fog érkezni hozzájuk, aminek a pihentetésére helyet kell biztosítani a IX. rendű terheltnek. Mivel aznap éjszaka a IX. rendű terhelt szórakozni volt, felhívta édesapját a VIII. rendű terheltet, hogy az éjszaka folyamán érkező cigaretta tárolásához szükséges helyet biztosítsa, aki közölte a IX. rendű terhelttel, hogy a VIII. rendű terhelt tulajdonában álló tűzép telep szomszédjában lévő, személy 2 és felesége tulajdonában lévő ingatlanra állhatnak be. IX. rendű terhelt telefonon értesítette I. rendű terheltet, hogy a parkolás a fentiek szerint biztosítva van.

[16] A X. rendű terhelt 29.900 doboz cigarettát szállított el az ingatlanra a rendszám 1 gépkocsival. X. rendű terhelt 2014. március 14. napján éjfél körül érkezett az ingatlanra, ahol I. rendű terhelt további utasításait várta. Az eljáró hatóságok X. rendű terheltet itt érték tetten a reggeli órákban 2014. március 15. napján. A további 30.000 doboz cigaretta az eljárás során ismeretlenül maradt módon került az ingatlan garázsába bepakolásra.

[17] IV. rendű terhelt, miután I. rendű terhelttől, illetve X. rendű terhelttől tudomást szerzett a szállítmány és X. rendű terhelt elfogásáról, a már eltervezett módon intézkedett a rendszám 1 gépjármű visszaszerzése iránt. VII. rendű terheltet kioktatta arról, hogy milyen tartalmú tanúvallomást tegyen. A lefoglalt gépkocsi visszaszerzése céljából pedig IV. rendű terhelt készített egy hamis bérleti szerződést, miszerint 2014. március 1. napján egy ... nevű külföldi állampolgár bérelte ki a gépkocsit határozatlan időre cég 1-től, azonban ez a személy nem is járt a keletkezés napján Magyarországon. Ezt a szerződést a IV. rendű terhelt átadta VII. rendű terheltnek, aki a nyomozás során azt csatolta az iratokhoz.

[18] Cselekményével I. rendű terhelt 20.101.762 forint vagyoni hátrányt, további ismeretlen személy 20.101.762 forint vagyoni hátrányt, III. rendű terhelt 40.203.523 forint vagyoni hátrányt okozott az állami költségvetésnek, melynek elkövetéséhez IV. rendű terhelt és VII. rendű terhelt 20.101.762 forint erejéig nyújtott segítséget (1. tényállási pont).

[19] 2014. szeptember 18. napját megelőzően I. rendű terhelt megrendelésére ismeretlen személy 34.500 doboz adózás alól elvont, Feszt márkájú cigarettát juttatott az államhatáron, majd azt a XI. rendű terhelt tulajdonában álló lakóingatlanon helyezte el. Erről XI. rendű terhelt tudomással bírt.

[20] 2014. szeptember 18. napján 06:00 óra körüli időben VI. rendű terhelt, XII. rendű terhelt és XIII. rendű terhelt megérkezett a XI. rendű terhelt lakóhelyéül is szolgáló fenti ingatlanra azért, hogy onnan az adózás alól elvont cigarettát elszállítsák.

[21] VI. rendű, XI. rendű, XII. rendű és XIII. rendű terhelt az udvaron három gépkocsiba pakolta be a cigarettát. Az autók hátsó ülései előzetesen eltávolításra kerültek azért, hogy azokba minél nagyobb mennyiségű cigarettát lehessen elhelyezni.

[22] A cigaretta elszállításához VII. rendű terhelt ügyvezetése alatt álló cég 1 tulajdonában képező rendszám 2 VI. rendű terhelt által vezetett Ford Ranger típusú terepjárót, a cég 2 tulajdonában álló forgalmi rendszám 3 XIII. rendű terhelt által vezetett Renault Laguna típusú személygépkocsit, és a szintén a cég 2 tulajdonát képező forgalmi rendszám 4 XII. rendű terhelt által vezetett Opel Vectra típusú személygépkocsit használták.

[23] A rendszám 2 gépkocsit az cég 1 biztosította a bűncselekmény elkövetéséhez, melyet a cég nevére V. rendű terhelt vásárolt meg korábban azért, hogy azt adózás alól elvont cigaretta szállítására használják.

[24] VI. rendű, XI. rendű, XII. rendű és XIII. rendű terhelt a forgalmi rendszám 2 gépkocsiba 16.500 doboz Feszt márkájú cigarettát, a forgalmi rendszám 3 gépkocsiba 10.500 doboz Feszt márkájú cigarettát, míg a forgalmi rendszám 4 gépkocsiba 7.500 doboz Feszt márkájú cigarettát helyezett el.

[25] Az adózás alól elvont cigarettákkal megrakodott autókat azonban a rendőrség egy arra járó rendőre 06 óra 15 perc körüli időben észrevette és kollégáit a helyszínre hívta.

[26] Amikor VI. rendű, XII. rendű és XIII. rendű terhelt észlelte az intézkedő rendőrt az autónál, visszasiettek a házba, és az ott található cserépkályhába a náluk lévő telefonokat a tűzbe dobták, majd XI. rendű terhelttel együtt tértek vissza a gépkocsikhoz.

[27] A szállítmány elfogásának tényéről IV. rendű terhelt „értesítésre került”, aki azért, hogy a gépjármű visszaszerzésre kerüljön, egy hamis bérleti szerződést adott át VII. rendű terhelt részére a hatóságokhoz történő benyújtás végett, mely szerint a gépkocsit egy ... nevű, külföldi állampolgár bérelte ki 2014. szeptember 15. napján a cég 1-től.

[28] IV. rendű terhelt a szerződést azért adta át VII. rendű terhelt részére, hogy azt a nyomozó hatósághoz benyújtsa és így az autó a lefoglalás alól mentesüljön. VII. rendű terhelt ezt a hamis bérleti szerződést a büntetőeljárás során becsatolta, illetve IV. rendű terhelt utasítására tanúvallomásában fentieket elő is adta a nyomozóhatóság előtt 2014. október 16. napi kihallgatása alkalmával.

[29] Az adózás alól elvont cigaretta mennyisége 34.500 doboz volt, melynek megszerzésével I. rendű terhelt 23.120.879 forint vagyoni hátrányt okozott az állami költségvetésnek, amihez IV. rendű terhelt és VII. rendű terhelt, 23.120.879 forint erejéig nyújtott segítséget (2. tényállási pont).

[30] II. 1. A jogerős ügydöntő határozat ellen I. rendű terhelt védője, IV. rendű terhelt és VII. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[31] 1.1. Az időrendi sorrendben elsőként érkezett, IV. rendű terhelt által előterjesztett indítvány a felülvizsgálatnak a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában és – a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjára figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt okait egyaránt megvalósulni látta.

[32] Megítélése szerint a bíróság a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el VII. rendű terhelt beismert nyilatkozatát, ami egyúttal – a Be. 2021. január 1-jétől hatályos szabályainak alapulvételével – felülvizsgálat alapjaként szolgáló, feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértést vétett. Részletesen bemutatta a VII. rendű terheltnek a terhére rótt bűncselekményt következetesen tagadó vallomásait, a törvénymódosításhoz fűzött indokolásra való utalással arra a következtetésre jutva, hogy a bíróságnak a beismert nyilatkozat elfogadását meg kellett volna tagadnia.

[33] Álláspontja szerint a jogerős ítéletet a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írtak szerint azért is hatályon kívül kell helyezni, mert az írásba foglalt ítélet tényállási elemei a bűncselekmény minősítését befolyásoló mértékben térnek el a vádirati tényállástól. A bünszervezet leírása során ugyanis az eljáró bíróságok túlerjeszkedtek a vádirati leíráson.

[34] A terhére megállapított cselekmény minősítését vitatva amellel érvelt, hogy magatartása legfeljebb a bűnpártolás keretei közé illeszkedik, annál is inkább, mert az ítélet nem tartalmaz tényállást arra nézve, hogy a bűncselekmények elkövetése előtt kivel és miben állapodott meg. Az elkövetésbe való előzetes bevonását logikátlanak is vélte, hiszen terhelt-társainak csak akkor volt rá szükségük, amikor már bajba kerültek. Az a tény, hogy ügyvédi tevékenysége során jelentős ismereteket szerzett a jövőbeli bűncselekményekkel kapcsolatban, nem eredményezi bűnszervezési felelősségét még akkor sem, ha e tapasztalatait „esetlegesen” megosztotta terhelt-társaival mint „ügyfeleivel” tanácsadás keretében. Ennek során jogszerűen ismertethette velük a gépjármű lefoglalásának és a lefoglalás megszüntetésének szabályait is. Egyebekben védőként kötelessége volt, hogy igyekezzon a hatóságok munkáját a törvényes keretek között akadályozni, hátráltatni. Ilyen körülmények között, ha túl is lépte védői jogait vagy a bűncselekmény megtörténtét követően hamis

okiratot készített, e magatartása akkor is utólagos jellegű, tehát legfeljebb bűnpártolást valósít meg.

[35] Cselekményének a költségvetési csaláshoz való utólagos kapcsolódásával összefüggésben vitatta azt, hogy a bűnszervezet tagja lett volna, kijelentve, hogy az esetleges bűnszervezet hierarchiájába nem is illeszkedett.

[36] Végül, megítélése szerint az alapügyben eljáró bíróságok a Btk. 79. §-ában, 80. § (1) bekezdésében és a 82. § (1)-(4) bekezdésében foglalt szabályok megsértésével törvénysértő büntetést szabtak ki vele szemben, mert azt a felsorolt törvényi szabályok figyelmen kívül hagyásával nem egyéniesítették. Úgy vélekedett, hogy a hivatásától való eltiltás önmagában is elegendő visszatartó erővel bír, ennek ellenére a kiszabott szabadságvesztés tartama a belső arányosság követelményének sem felel meg, különös tekintettel az I. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terhelt büntetésével való összevetésben. Mindemellett a bíróság a javára szóló enyhítő körülményeket sem vette kellő súllyal figyelembe.

[37] Indokai alapján elsődlegesen az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, másodlagosan a jogerős ítélet pontosan ki nem fejtett irányú megváltoztatására tett indítványt.

[38] 1.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1128/2022/2. számú átiratában a IV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[39] A BH 2018.10. számon közzétett eseti döntés felhívásával kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványban az ügyben szereplő más terhelttel kapcsolatos eljárási szabálysértésre nem lehet hivatkozni. Ekként a VII. rendű terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadását érintő indítványbeli okfejtés az irányadó tényállás – a Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt szabályok folytán – felülvizsgálati eljárásban tilalmazott támadásaként értékelendő.

[40] A Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjához fűzött miniszteri indokolásra is kitérve a szóban forgó eljárási szabálysértés megvalósulását kizárólag a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatának elfogadása esetén tartotta értelmezhetőnek. A Miskolci Járásbíróság azonban ilyen, a IV. rendű terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadásáról szóló döntést nem hozott, így a hivatkozott eljárási szabálysértés sem állhatott be.

[41] Az irányadó tényállás IV. rendű terhelt cselekményével összefüggő részeit bemutatva felismerhetőnek tartotta azokat a tényeket, amelyek a IV. rendű terhelt cselekményének a jogerős ítélet szerinti minősítését és a bűnszervezeti elkövetés felrovását megalapozzák, megjegyezve azt is, hogy az ítéleti tényállás a tettazonosság keretein belül maradt, a vádon nem terjeszkedett túl. Ennek megfelelően a IV. rendű terhelt a tényállásban írtak szerint előzetes megállapodás alapján segítette a bűnszervezet működését, cselekményének bűnpártolásként való minősítését kizárva.

[42] A Kúria Bfv.I.1.537/2017/6. számú határozatára való hivatkozással úgy vélte, hogy a létező külföldi állampolgár adataival kiállított hamis okirat elkészítésével és védenccé általi benyújtásával a IV. rendű terhelt magatartása túlmutatott a védői jogok törvényes gyakorlásának határain. Az a körülmény, hogy a hamis okiratok elkészítésével csak terhelt-társai lebukása után jutott szerephez, magatartását nem teszi feltétlenül járulékos jellegűvé, mert – a Kúria Bfv.III.1.586/2018/19. számú határozatának [88] bekezdésében írtak szerint – a bűnsegéd részesi magatartása egybeeshet, de meg is előzheti, illetve időben követheti is – előzetes megegyezés esetén – a tettesi cselekményt. Jelen esetben pedig az irányadó tényállás alapján éppen ez utóbbi esetről volt szó.

[43] Az elsőfokú ítélet [176]-[182] bekezdésében és a másodfokú ítélet [18]-[28] bekezdésében írt indokok mentén helytállónak látta a bűnszervezeti elkövetés megállapítását is, utalva ugyanakkor a BH 2021.217. számon közzétett eseti döntésre is, amelynek elvi tartalma szerint a bűnszervezetben történő elkövetés téves megállapítása is csak akkor

eredményezné törvénysértő büntetés kiszabását, ha az az adott tényálláshoz rendelt büntetési tételkeret felső határát meghaladná. Minősítési hiba vagy más anyagi jogi törvénysértés hiányában a jogerős ítéletben kiszabott büntetés pedig nem vizsgálható.

[44] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a IV. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[45] 1.3. A IV. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében tévesnek vélte a BH 2018.10. szám alatt közzétett eseti döntésre való hivatkozást, mert ez a gyakorlat álláspontja szerint azokra a feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértésekre értendő, amelyek nincsenek kihatással az ügyben érintett más terheltekre. Azaz, a Legfőbb Ügyészség „összekeverte” a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjával összefüggésben kialakult bírói gyakorlatot az újonnan beiktatott h) pont értelmezésekor.

[46] Ezzel együtt úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság „kirívó szabálytalanságot” valósított meg a VII. rendű terhelt távollétében való eljárással, hiszen a VII. rendű terhelt közvetlenül azt követően tette meg beismerő nyilatkozatát, hogy lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról. E beismerése a Be. 431. § (2) bekezdése szerinti bejelentésnek minősül, amely a törvény erejénél fogva hatálytalanította a Be. 430. § (1) bekezdése szerinti nyilatkozatát [amelyről ráadásul az sem állapítható meg egyértelműen, hogy a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében írt következmények ismeretében tette meg].

[47] Felsorolta az Alaptörvény és a Be. azon rendelkezéseit, illetve az Alkotmánybíróság azon határozatait, amelyekkel alátámaszthatónak tartotta a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértés megvalósulását. Ekként pedig nem a bírói mérlegelést támadta, hanem a saját eljárási jogaira is kihatással bíró feltétlen hatályon kívül helyezést maga után vonó eljárási szabálysértésre hivatkozott. Az eljárási szabálysértés folytán a bíróság megszegte a Be. 166. § (1) bekezdésében írt kötelezettségét, és a Be. 167. § (5) bekezdésében írtak ellenére olyan bizonyítási eszközökből származó tényrt értékelt bizonyítékként, amelyet a résztvevők büntetőeljárási jogainak lényeges sérelmével szerzett be, egyidejűleg súlyosan megsértette a tisztességes eljáráshoz és tisztességes tárgyaláshoz fűződő jogát is.

[48] 1.4. Észrevételét kiegészítve csatolta a Miskolci Törvényszék perújítási nyomozást elrendelő végzését, valamint a VII. rendű terhelt közjegyző előtt tett nyilatkozatát és a perújítási nyomozás során tett tanúvallomását, amelyek szerint beismerő nyilatkozatát nem tartja fenn. Ezek alapján pedig „a törvényszéknek az elsőfokú ítélet kasszálásáról kellett volna rendelkeznie”.

[49] Erre tekintettel megerősítette a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló indítványát.

[50] 1.5. Mindezek mellett a IV. rendű terhelt további beadványokat nyújtott be, amelyekben a terhelt-társai által előterjesztett felülvizsgálati indítványokról iratmásolat kiadását kérte, annak okán, hogy az abban foglaltak őt is érintik.

[51] 2.1. I. rendű terhelt védője indítványában az I. rendű terhelt cselekményének bünszervezetben elkövettként való minősítését kifogásolta, kifejtve, hogy a bünszervezeti elkövetés téves megállapítása folytán az alapügyben a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására került sor.

[52] Álláspontja szerint az elkövetéskor hatályos törvényi rendelkezések alapulvételével az I. rendű terhelt cselekménye valóban kimeríti a bünszervezeti elkövetés ismérveit, azonban az elbíráláskori törvényben megfogalmazott szigorúbb követelményrendszer alapján már nem.

[53] Elemezte a bünszervezetre adott törvényi fogalommaghatározás 2019. július 10-én hatályba lépett változásait, nem vitatva, hogy a terheltek hierarchikus csoportot alkottak.

Ezzel együtt úgy látta, hogy az irányadó tényállás nem rögzíti azokat a tényeket, amelyekből az elkövetői kör konspiratív működésére lehetne jogi következtetést vonni. A bűnszervezet ismérveit kutatva az elsőfokú ítélet az indokolás [181]-[182] bekezdésében valójában csak a hierarchikus működés mellett hozott fel érveket, míg a tényállás – a másodfokú bíróság által felvett további bizonyítást követően sem – rögzít olyan tényeket, amelyek a terheltek konspiratív tevékenységére utalnának.

[54] Ilyen tények hiányában pedig a bűnszervezeti elkövetésre vont jogi következtetést tévesnek, egyben „jogszabályba ütköző büntetéskiszabást eredményezőnek” látta.

[55] Indítványozta ezért az I. rendű terhelt tekintetében a bűnszervezeti elkövetés megállapításának, egyidejűleg a feltételes szabadságra bocsátás kizárásának mellőzését.

[56] 2.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.139/2023/3. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta, megismételve a IV. rendű terhelt indítványához fűzött átiratának a bűnszervezeti elkövetéssel összefüggő tartalmát, egyszersmind indítványozva a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását az I. rendű terhelt tekintetében.

[57] 3.1. A VII. rendű terhelt a „csatlakozó felülvizsgálati kérelmében” teljes egészében csatlakozott a IV. rendű terhelt indítványához, maga is állítva, hogy a Miskolci Járásbíróság a Be. 504. § (2) bekezdésében megkívánt feltételek hiányában fogadta el beismerő nyilatkozatát. Ő is csatolta a közjegyző előtt tett nyilatkozatát és a perújítási nyomozás során tett tanúvallomását.

[58] 3.2. A Legfőbb Ügyészség a VII. rendű terhelt indítványára ugyancsak a BF.139/2023/3. számú átiratában tett nyilatkozatot.

[59] A felülvizsgálati indítvány alaptalansága mellett érvelő nyilatkozatában a Legfőbb Ügyészség kétségtelennek tartotta a VII. rendű terhelt beismerésének önkéntességét, függetlenül attól, hogy erre saját elhatározásában vagy más tanácsára került sor. E nyilatkozatát a VII. rendű terhelt a Be. által megkívánt figyelmeztetések ismeretében tette meg, és azt az ügyiratok is alátámasztották, így többek között „több vonatkozásban is ténybeli beismerő” vallomása. A kioktatást követő beismerő nyilatkozatával a további bizonyítás mellőzését is elfogadta, így a Kúria Bfv.I.1.229/2022/6. számú határozatának [46] bekezdésében írtak szerint a beismerő nyilatkozat elfogadásának a további bizonyításról való kifejezett lemondása sem volt feltétele.

[60] Mindezekre tekintettel a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés nem következett be, így az ítélet – kizárólag a VII. rendű terhelt vonatkozásában szükséges – hatályon kívül helyezését sem látta indokoltnak.

[61] Megjegyezte ugyanakkor, hogy a VII. rendű terhelt sem a 2019. december 17. napján tartott tárgyaláson – a tárgyaláson való jelenlét jogáról történő, új védője miatt szükséges ismételt lemondása alkalmával –, majd az ítélet meghozataláig hátralévő időben sem változtatta meg beismerő nyilatkozatát, és a bűnösségét megállapító és büntetést kiszabó ítélet ellen nem jelentett be fellebbezést.

[62] Ennek megfelelően indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a VII. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[63] **III.** Az I. rendű terhelt védője, valamint a IV. rendű terhelt és a VII. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[64] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem

bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[65] 2.1. Az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok nyomán a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül [Be. 659. § (5) bekezdés]. E főszabály alóli kivételként hivatalból – e felülvizsgálati okra való hivatkozás hiányában is – vizsgálta továbbá, hogy az ezen indítványokkal érintett terhelteket érintően a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okok valamelyike beállt-e [Be. 659. § (6) bekezdés].

[66] Ennek megfelelően a Kúria elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy az I. rendű, a IV. rendű és a VII. rendű terhelt tekintetében az eljáró bíróságok megvalósítottak-e olyan, a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati oknak megfeleltethető eljárási szabálysértést, amely szükségképpen a jogerős határozat hatályon kívül helyezését vonja maga után. Az ilyen eljárási szabálysértés következménye – a jogerős határozat hatályon kívül helyezése ugyanis a büntető anyagi jog szabályainak megsértését érintő vizsgálódást okafogyottá teszi – a hatályon kívül helyezett, ezért nem létező határozatban írt tényállás büntető anyagi jogi következtetések levonásának alapjaként sem szolgálhat. A büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított felülvizsgálati okok fennállásának megítélése csak feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés hiányában válik lehetségessé.

[67] 2.2. E körben a IV. rendű terhelt és a VII. rendű terhelt által benyújtott indítvány a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjára alapított, a Be. 649. § (2) bekezdés h) pontjában meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést kiváltó eljárási szabálysértés kérdése igényelt megfontolást. Előjáróban azonban le kell szögezni: a IV. rendű terhelt és a VII. rendű terhelt azonos tartalmú indítványa eltérő elbírálást igényelt; amíg a VII. rendű terhelt indítványa nyomán a felülbírálatot el kellett végezni, addig a IV. rendű terhelt indítványa e részében törvényben kizárt.

[68] Amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt, a Be. felülvizsgálatra jogosultak körét meghatározó 651. § (1)-(2) bekezdésének, valamint a felülvizsgálat terjedelmét megszabó 659. § (5)-(6) bekezdésének egybevetéséből az következik, hogy a felülvizsgálat – erre alapot adó ok esetén is – csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére felülvizsgálati indítványt nyújtottak be [EBH 2013.B.2.II. (Bfv.I.505/2012/6.)]. A védő csak a védencére (a terhelt önmagára) nézve jogosult felülvizsgálati indítványt előterjeszteni, ezért az ügyben szereplő más terhelttel kapcsolatos eljárási szabálysértésre nem hivatkozhat [BH 2018.10. (Bfv.II.192/2017/7.)]. Felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat felülbírálatára és a jogerő feloldására csak annak a terheltnek a tekintetében kerülhet sor, akire nézve a felülvizsgálati ok megvalósult (BH 2018.7.).

[69] A IV. rendű terhelt pedig a VII. rendű terheltet érintő eljárási szabálysértés megvalósulását állította, hiszen ő maga nem tett beismerő nyilatkozatot, így esetében a beismerő nyilatkozat elfogadásának törvényessége nem is értelmezhető. Magából az indítványból is kiolvashatóan fel sem merülhet tehát, hogy a IV. rendű terheltet érintően a beismerő nyilatkozat elfogadásának feltételeit megszabó Be. 504. § (2) bekezdése sérült volna, ekként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok beálltára vezetően a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés megvalósulhatott volna.

[70] Téves tehát a terhelti vélekedés, amely a BH 2018.10. számon közzétett eseti döntés elvi tartalmát kizárólag a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés eseteire tartja vonatkoztathatónak; ilyen szűkítés sem a döntés szövegéből nem tűnik ki, de a törvényi szabályozásból sem olvasható ki. Ehhez képest az előbbieket szerint az abszolút

eljárási szabálysértés által kiváltott hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárás célja az eljárás szabálysértés orvoslása. A IV. rendű terhelt tekintetében ugyanakkor a jogerős ítélet Be. 663. § (2) bekezdése alapján indítványozott hatályon kívül helyezését követő megismételt eljárás is céltalan lenne, hiszen nem állt be olyan, őt érintő eljárás szabálysértés, amelyet a megismételt tárgyalás kiküszöbölne.

[71] A IV. rendű terhelt a VII. rendű terhelt beismerő nyilatkozatát elfogadó bírói döntés törvénytelen jellege miatti érintettségét azzal is megkísérelte igazolni, hogy az – álláspontja szerint – törvénytelenül elfogadott beismerő nyilatkozatot a bíróság vele szemben is felhasználta, ezáltal a bizonyítás szabályainak megszegésén keresztül a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát is megsértve.

[72] Ehhez képest az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az anyagi igazságosság és a jogbiztonság követelményét a jogerő intézménye hozza összhangba, mégpedig a jogbiztonság elsődlegessége alapján. A jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. Az Alkotmánynak (Alaptörvénynek) megfelelően biztosított jogorvoslati lehetőségek mellett beállott jogerő tiszteletben tartása a jogrend egészének biztonságát szolgálja. A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához és irányadó voltaához alapvető alkotmányos érdek fűződik. A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes fellebbezési jogorvoslattal, illetve, hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, s hogy mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmiféle jogorvoslattal nem támadható [9/1992. (I. 30.) AB határozat indokolás V.4. pontja].

[73] Az Alkotmánybíróság által szabott elveknek megfelelően a Be. kimerítően sorolja fel azokat a feltételeket, amelyek mellett a jogerős – végleges és mindenkire kötelező döntést hordozó – ítélet érdemi felülbírálata felülvizsgálati eljárás keretében megtörténhet. Az Alaptörvény IV. rendű terhelt által idézett rendelkezéseinek, valamint a Be. bizonyításra vonatkozó szabályainak esetleges sérelme azonban a Be. 608. § (1) bekezdés szerinti eljárás szabálysértés megállapítására sem vezethet. Ekként a IV. rendű terhelt nem hivatkozott olyan szabályra, amelynek mentén a törvény – őt érintően – lehetőséget biztosítana a jogerő áttörésére, ezért az indítványban állított eljárás szabálysértésről – felülvizsgálati eljárás keretében – történő állásfoglalás kizárólag a törvény ellenében, következésképpen a hivatkozott AB határozat szerint a jogbiztonsághoz fűződő alkotmányos érdek sérelmével lenne elvégezhető.

[74] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint kétségkívül mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.

[75] Azt is kimondja ugyanakkor, hogy az érintett Alaptörvényben biztosított jogát esetlegesen sértő bírói döntés az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz eljárásában orvosolható [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. § (1) bekezdés]. Az ítélet jogereje felülvizsgálati eljárás keretében kizárólag a büntetőeljárás törvényben tételesen felsorolt okok megvalósulása esetén törhető át, a IV. rendű terhelt pedig a VII. rendű terheltet érintő eljárás szabálysértés állításával nem hivatkozott ilyenre.

[76] A bizonyítás szabályainak esetleges megszegése tehát a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában felsorolt egyetlen, feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárás szabálysértésnek sem feleltethető meg.

[77] A bizonyítás célját ugyanis a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázása képezi [Be. 163. § (2) bekezdés]. A bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. E szabad mérlegelés elé csak a Be. 167. § (5) bekezdésében meghatározott szabályok állítanak korlátot, kizárva a mérlegelés köréből a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság vagy más hatóság által bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges sérelmével megszerzett bizonyítékokat. Ennek következményeként pedig a mérlegelés köréből kizárt bizonyítékokra ítéleti tényállás nem alapítható. Ugyanakkor a kizárt bizonyíték e szabály ellenében való felhasználás felülvizsgálati eljárásban már nem vizsgálható (BH 2012.186.III.).

[78] A terhelti érvrendszer ekként valójában a tényállás téves, a mérlegelés köréből kizárni szükségesnek gondolt bizonyítékok felhasználásán alapuló megállapítását róta fel az alapügyben eljáró bíróságoknak, ennek szükségszerű következményeként más, eltérő büntető anyagi jogi következtetésre alapot adó tényállás megállapításának igényével.

[79] A felülvizsgálati eljárás megkerülhetetlen szabálya azonban, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[80] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az esetlegesen a Be. 167. § (5) bekezdésében írtakkal ellentétesen felhasznált bizonyítékok kizárására vagy az ítéleti tényállás megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[81] A felülvizsgálat tehát a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkire kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat. Éppen ezért a bizonyítás szabályainak megszegését kifogásoló, fogalmilag az irányadó tényállás támadásával járó érvekre felülvizsgálati indítvány nem alapítható.

[82] 2.3. A VII. rendű terhelt azonban maga is felrótta a Miskolci Járásbíróságnak, hogy törvénysértően fogadta el a tárgyaláson tett beismerő nyilatkozatát.

[83] A Be. 659. § (2) bekezdésének főszabályaként a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

[84] E rendelkezés a megtámadott határozat meghozatala idején irányadó büntető anyagi jogi szabályok alkalmazásának felülvizsgálati eljárásban történő felülbírálatát, valamint az eljárási cselekmény foganatosítása idején hatályos eljárási szabályok betartásának felülvizsgálatát jelenti. E szabály alapján tehát azt kell vizsgálni, hogy a támadott határozatot hozó bíróságok betartották-e eljárásukban az akkor hatályos és ekként irányadó anyagi és eljárásjogi szabályokat. A felülvizsgálati eljárásban azonban a hatályos Be. szabályai az irányadók [BH 2019.103. (Bfv.I.1.023/2018/6.)].

[85] A felülvizsgálati eljárás ugyanis a büntetőeljárás része. A büntetőeljárást mindenkor a hatályos eljárásjogi törvény szabályai mentén kell lefolytatni. Következésképpen a felülvizsgálati indítvány elbírálásától eltérő, akár a támadott határozat meghozatalának időpontjában hatályos Be. rendelkezései közömbösek a felülvizsgálati eljárás lefolytathatósága és lefolytatása szempontjától. Amennyiben tehát a felülvizsgálati indítvány

a hatályos Be. 649. §-ában meghatározott felülvizsgálati okra hivatkozik, az a felülvizsgálati indítványnak a megtámadott határozat meghozatala (jogerőre emelkedése) idején hatályos jogszabályok alapján történő, érdemi elbírálását vonja maga után (Bfv.II.1284/2018/7., Bfv.II.332/2019/2.).

[86] Mivel pedig a VII. rendű terhelt a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjának sérelmét állítva olyan, az indítvány benyújtásakor már létező – 2021. január 1-jétől hatályosan törvénybe iktatott – felülvizsgálati okra hivatkozott, így indítványa nyomán a Kúriának az érdemi felülbírálatot el kellett végeznie. Az indítvány érveiről ugyanakkor a támadott határozat meghozatala (jogerőre emelkedése) idején hatályos jogszabályok alapulvételével kellett állást foglalni. Ez azt jelenti, hogy a Kúria az alapeljárás idején hatályban volt Be. alapján vizsgálta a bíróságok eljárásának törvényességét.

[87] Az ítélet a VII. rendű terhelt tekintetében történő jogerőre emelkedésének napján, 2020. október 12-én hatályos Be. 504. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy ha a vádlott a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát elfogadja-e. A vádlott kihallgatása – az előkészítő ülés jellegére figyelemmel – a (2) bekezdésben meghatározott feltételek vizsgálatára irányul. A (2) bekezdés a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának feltételeként szabta, hogy a vádlott e nyilatkozatának természetét és elfogadásának következményeit megértette [a) pont], a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik [b) pont] és a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják [c) pont]. Ha pedig a vádlott a vád tárgyává tett bűncselekményben a tárgyaláson ismerte be a bűnösségét, a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadására az 504. § (1)-(3) bekezdésének rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell [Be. 524. § (1) bekezdés].

[88] Az előbbiek szerint azonban a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontja csak az ítélet VII. rendű terhelt tekintetében való jogerőre emelkedését követő időponttól, 2021. január 1-jétől szabályozza feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésként, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el.

[89] A jogerős ítélet meghozatalakor hatályos Be. tehát nem fűzött ilyen következményeket a beismerő nyilatkozat elfogadását érintő törvénysértésekhez. Ennek megfelelően a támadott határozat meghozatala idején hatályos eljárási törvény szerint az állított törvénysértés a Be. 609. § (1) bekezdésében írt, ún. relatív – feltétlen hatályon kívül helyezést nem eredményező – eljárási szabálysértésként volt értékelhető, ezért a felülvizsgálati eljárásban való orvoslására nem kerülhet sor. A támadott határozatok jogerőre emelkedése után bekövetkezett ténybeli és jogi változások a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe, akkor sem, ha azok a terhelt javára szólnak (EBH 2011.2305.). Az alapügyben eljáró bíróságon nem kérhető számon olyan eljárási szabály betartása, amely az ítélet jogerőre emelkedésekor nem volt hatályban; így eljárásához sem fűződhet olyan jogkövetkezmény, amit az elbíráláskori törvény még nem ismert (v.ö. Kúria Bfv.II.505/2021/14.).

[90] Ebből következik, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjára, illetve a 649. § (2) bekezdés d) pontjára alapított felülvizsgálati indítvány egyedül abban az esetben vonhatja maga után a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, ha a jogerős ügyszólató határozat meghozatalára 2021. január 1-jét követően került sor.

[91] Ennek megfelelően, mivel az alapügyben eljáró bíróság nem valósított meg olyan eljárási szabálysértést, amely a támadott határozat meghozatalakor hatályos Be. alapján feltétlen hatályon kívül helyezésre vezetne, a létező felülvizsgálati okon alapuló felülvizsgálati indítvány nyomán – az állított törvénysértés tényleges bekövetkeztétől

függetlenül – a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontján alapuló határozat meghozatala sem lehetséges.

[92] 2.4. A IV. rendű terhelt mindemellett azon az alapon is megvalósultnak látta a Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjában írt eljárási szabálysértés megvalósulását, hogy az írásba foglalt ítélet tényállási elemei a bűncselekmény minősítését befolyásoló mértékben térnek el a vádirati tényállástól.

[93] A Be. 608. § (1) bekezdés h) pontjához fűzött, és más részeiben éppen a IV. rendű terhelt által idézett törvényi indokolás maga rögzíti, hogy „a másodfokú bíróság által nem korrigálható helyzet áll elő abban az esetben is, ha az ügyiratoknak megfelelő vádirati tényállás vonatkozásában történik meg a bűnösség beismerésének az elfogadása, ezt követően azonban az írásba foglalt ítélet tényállása tér el a tettazonosság körét meghaladó mértékben attól a vádirati tényállástól, melyre figyelemmel a bűnösség beismerésének elfogadása megtörtént. Erre a helyzetre a Javaslat, hasonló megoldásként, mint amelyet az ítélet szóbeli indokolása és az írásba foglalt ítélet tettazonosságot meghaladó eltérésére teremtett, abszolút hatályon kívül helyezési okot generál”.

[94] Az előbbiek azt jelentik, hogy a felülvizsgálat szóban forgó oka a beismerő nyilatkozat elfogadása nyomán megállapított tényálláshoz kapcsolódik. Kizárólag erre az esetre igaz ugyanis, hogy a bíróság a vádirati tényállás megalapozottságát és a bűnösség kérdését nem vizsgálhatja [Be. 500. § (2) bekezdés b) pont]. Ebben az esetben valóban az ítélet érvényességére kiható eljárási szabálysértés, ha a bíróság a terhelt lényeges elemeiben eltérő tényállásra vonatkozó beismerése alapján – tényleges bizonyítás felvétele nélkül – más magatartás miatt állapítja meg a büntetőjogi felelősségét.

[95] A tárgyaláson lefolytatott bizonyítási eljárás célja azonban pontosan annak tisztázása, hogy a vádiratban leírt cselekmény kétséget kizáró bizonyossággal megállapítható-e. Következésképpen, a teljes körű bizonyítási eljárás lefolytatását követően a bíróság által megállapított tényállás a Be. 6. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott keretek között – természetesen – eltérhet a vádirati tényállástól, illetve a tényállásban írt cselekmény büntetőjogi minősítése is eltérhet a vádirati minősítéstől. A IV. rendű terhelt okfejtéséből kiindulva még felmentő ítélet hozatala vagy cselekményének bűnpártolásként történő minősítése sem lenne lehetséges törvényesen, hanem kizárólag feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő szabálysértéssel, hiszen – ide nem értve azt az esetet, amikor már a vádiratban leírt cselekmény sem bűncselekmény vagy eltérően minősül – mindkét ítéleti rendelkezés azt feltételezi, hogy az írásba foglalt ítélet tényállási elemei a cselekmény minősítését befolyásoló mértékben térnek el a vádirati tényállástól.

[96] Következésképpen, a Be. 608. § (1) bekezdés h) pont II. fordulata szerinti felülvizsgálati ok – ahogy az egyébként az azonos jogszabályhely ugyanazon pontjában való megszövegezéséből is következik – kizárólag a beismerő nyilatkozat elfogadásával hozott ítélet esetén értelmezhető. Mivel pedig a IV. rendű terhelt nem tett beismerő nyilatkozatot, a beismerés megtörténtét és annak elfogadását feltételező felülvizsgálati okra való hivatkozása törvényben kizárt.

[97] 2.5. A IV. rendű terhelt a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértésként róta fel a Miskolci Járásbíróságnak, hogy a törvény ellenében járt el a VII. rendű terhelt távollétében, akinek a beismerő nyilatkozatának a tárgyalás jogáról való lemondást közvetlenül követő megtételével valójában a Be. 431. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatot tett.

[98] Ugyan a fentebb már kifejtettek szerint a IV. rendű terhelt részéről az őt nem érintő eljárási szabálysértésre való hivatkozás nem nyitja meg a jogerős ítélet felülvizsgálati eljárás keretében történő felülbírálatának lehetőségét, azt a Kúria mégsem hagyhatta figyelmen kívül.

Mivel a VII. rendű terhelt indítványát a Kúria érdemben bírálta el, ezért a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján hivatalból is felülbírált [Be. 659. § (6) bekezdés]. Ennek keretében a VII. rendű terhelt tekintetében is vizsgálta a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt, a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértések megvalósulását, köztük a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértést is.

[99] A hivatalbóli felülbírálat eredményeként pedig a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdésében írt következmények levonására vezető, felülvizsgálati okot is megtestesítő eljárási szabálysértést az indítványokkal érintett terheltek – így értelemszerűen a VII. rendű terhelt – tekintetében nem észlelt.

[100] A Be. 428. § (1) bekezdése abban az esetben teszi kötelezővé a vádlott jelenlétét a tárgyaláson, ha a jelenlét jogáról a 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le [a) pont] vagy a bíróság kötelezi a tárgyaláson való jelenlétre [b) pont].

[101] A vádlott pedig a vádemelés után bármikor lemondhat a tárgyaláson való jelenlét jogáról, ha védővel rendelkezik, és a védőt megbízza a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával. A vádlott e nyilatkozatot a bíróság előtt szóban, vagy a védője által ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott okiratban teheti meg [Be. 430. § (1)-(2) bekezdés].

[102] Ugyanakkor a vádlott az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni, a bejelentés bírósághoz érkezésekor a 430. § (1) bekezdésében meghatározott nyilatkozat hatályát veszti [Be. 431. § (1) bekezdés]. Ilyen bejelentésnek kell tekinteni, ha a vádlott olyan nyilatkozatot tesz, amely értelmében a tárgyalás, illetve a bizonyítás lefolytatását, egyes bizonyítási eszközök megvizsgálását közvetlenül figyelemmel kívánja kísérni vagy abban tevőlegesen részt kíván venni, különösen, ha vallomást vagy észrevételt kíván tenni, továbbá akkor is, ha vallomást vagy észrevételt tesz [Be. 431. § (2) bekezdés].

[103] A Miskolci Járásbíróságon 2019. január 10-én megtartott tárgyalásról felvett 28.B.1505/2016/350. számú jegyzőkönyvből kitűnően a megjelentek számbavételét követően a VII. rendű terhelt bejelentette, hogy lemond a tárgyaláson való jelenlét jogáról, és megbízta védőjét a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával, aki a megbízást elfogadta. Ezt követően a bíróság – bár nem pontosan, de tartalmilag a törvény által megkívánt figyelmeztetésnek lényegileg megfeleltethetően – kioktatta a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében foglaltakról. Nyomban e figyelmeztetés után a VII. rendű terhelt úgy nyilatkozott, miszerint „élnék azzal a jogommal, hogy a vád szerinti beismerő nyilatkozatot tegyek”. Az újabb törvényi kioktatást követően a VII. rendű terhelt beismerte a cselekmény elkövetését, kijelentve, hogy az a vádiratban leírtak szerint ment végbe, majd a bíróság végzésével elfogadta a beismerő nyilatkozatot. A továbbiakban a VII. rendű terhelt kizárólag a 2019. december 17-én megtartott tárgyalási határnapon volt jelen, amikor – új védője jelenlétében – ismételt lemondott a jelenlét jogáról.

[104] Az eldöntendő kérdés ekként, hogy a beismerő nyilatkozat – időrendben a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondó nyilatkozatot közvetlenül követő – megtétele az adott esetben a Be. 431. § (2) bekezdése szerinti bejelentésnek tekintendő-e.

[105] Erről azonban nincs szó. A VII. rendű terhelt e nyilatkozatai nem csupán időben nem különültek el egymástól, de valójában éppen, hogy szerves logikai egységet alkotnak.

[106] A VII. rendű terhelt ugyanis pontosan a beismeréssel biztosította, hogy a továbbiakban vallomástételének szükségessége ne merülhessen fel, és ez okból a tárgyaláson való jelenlétre kötelezést elkerülje. E logikai összefüggés magából a VII. rendű terhelt által csatolt, közjegyző előtt tett, „írásbeli vallomás” megnevezésű okiratból is kiolvasható („a beismerő vallomásomat nem tartom fenn, mert ez a nyilatkozat nem a valóságot tartalmazza, ezt a

nyilatkozatot védőm tanácsára tettem, mert nem akartam bírósági tárgyalásokra járni”, „nem azért ismertem be a vádat, mert úgy történt, hanem azért, mert minél hamarabb és egyszerűbben túl akartam lenni az egész ügyön”). A terhelt tehát maga rögzítette, hogy a tárgyalási jelenlét jogáról való lemondással azonos alkalommal, de sorrendben közvetlenül azt követően tett beismerő vallomásával nem visszatérni kívánt az eljárásba, hanem azzal kívánta biztosítani a távollétét.

[107] A Be. 431. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatnak azonban csak az tekinthető, amely a jelenlét jogáról való lemondó nyilatkozat visszavonásaként értékelendő, mert a vallomástétellel ellentmond a jelenlét jogáról való lemondásra irányuló nyilatkozatnak.

[108] A konkrét esetben azonban az egymást közvetlenül követő, egymással szoros összefüggésben álló nyilatkozatok az ítéletiek szerint nem ellentmondó, hanem egy irányba mutató terhelti szándékot tükröztek, következésképpen fel sem merülhet, hogy a VII. rendű terhelt beismerő nyilatkozata a Be. 431. § (2) bekezdésének alkalmazását indokolta volna.

[109] 3. Érdemi elbírálást kívánt a IV. rendű terhelt és az I. rendű terhelt védője által a büntető anyagi jog szabályainak megsértésre alapított indítványa.

[110] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése (első fordulat) miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) szabott ki törvénysértő büntetést.

[111] A IV. rendű terhelt álláspontja szerint cselekményének törvénysértő minősítése abban áll, hogy magatartása – legfeljebb – bűnpártolásként lenne értékelhető bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette helyett.

[112] A bűnpártolás vétségét az követi el, aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna, segítséget nyújt ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől meneküljön, a büntetőeljárás sikerét megghiúsítani törekszik, vagy közreműködik a bűncselekményből származó előny biztosításában [Btk. 282. § (1) bekezdés a)-c) pont].

[113] Ezzel szemben a bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt [Btk. 14. § (2) bekezdés]. Amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen utalt az átiratában, a bűnsegéd részesi magatartása egybeeshet a tettesi alapcselekménnyel, de meg is előzheti, illetve időben követheti is – előzetes megegyezés esetén – a tettesi cselekményt {Kúria Bfv.III.1.586/2018/19. [88]}.

[114] A tettesi szándékot kiváltani csak a cselekmény megkezdése előtt lehet (felbujtás), míg a cselekmény megvalósításához segítséget nyújtani a tényállásszerű cselekmény kifejtését megelőzően vagy annak befejezéséig lehet (bűnsegély). Amennyiben a tettes a bűncselekményt már elkövette, az elkövetési magatartást kifejtette, úgy az ezt követően előzetes megállapodás nélkül tett támogató nyilatkozat már nem a bűncselekmény elkövetéséhez nyújtott segítség [BH 2022.172.II. (Bfv.I.397/2021/16.)]. A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes és a tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes. A részesi szándék tehát nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti [BH 2021.246.I. (Bfv.III.390/2020/12.)]. Amennyiben a bűnsegéd magatartása a cselekményt követi, a szándék előzetes fennállása az előzetes megegyezés létéből tűnik ki.

[115] Ugyanakkor az előzetes megegyezés a bűnpártolás megvalósulását kizárja, mivel annak hiánya a bűnpártolás törvényi tényállási eleme.

[116] A bűnpártolás és a tettesi alapcselekményhez nyújtott bűnsegély elhatárolásának alapja ekként azon áll, hogy a IV. rendű terhelt előzetes megállapodás alapján járt-e el a tettes érdekében. Az előzetes megállapodás megléte az irányadó tényállás alapján dönthető el.

[117] Az irányadó tényállás pedig rögzíti, hogy:

– A IV. rendű terhelt az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet működéséhez akként járult hozzá, hogy a nyomozó hatóság által elfogott, a cigaretta szállításában közreműködő, V. rendű terhelt és VII. rendű terhelt segítségével beszerzett gépjárművek tekintetében olyan hamis bérleti szerződéseket biztosítson, amelyek következtében a gépjárműveket a hatóság a büntető eljárásban a foglalás alól feloldja. I. rendű terhelt a cselekmények alatt a IV. rendű terhelt ilyen közreműködésére számíthatott, így ez szándékerősítő hatással volt a cselekmények elkövetésére, hiszen a gépjárművek – mint értékes erőforrások – visszaadása egy szállítmány megbukása esetén is biztosítva volt {elsőfokú ítélet [23] bekezdés};

– I. rendű terhelt 2014. március 14. napján előzetes megbeszélés alapján és IV. rendű terhelt tudomásával, illetve egyetértésével és közös szándék alapján elkérte a VII. rendű terhelttől a forgalmi rendszám 1, a cég 1 tulajdonát képező Fiat Ducato típusú kisteherautót, mivel az általa már megrendelt adózás alól elvont cigarettát ezzel kívánta elszállítani {elsőfokú ítélet másodfokú ítélettel kiegészített [32] bekezdése};

– IV. rendű terhelt, miután I. rendű terhelttől, illetve X. rendű terhelttől tudomást szerzett a szállítmány és X. rendű terhelt elfogásáról, a már eltervezett módon intézkedett a rendszám 1 gépjármű visszaszerzése iránt {elsőfokú ítélet [38] bekezdése}.

[118] A jogerős ítéletben megállapított tényállás tehát félreérthetetlenül tartalmazza a (társ)tettesi magatartást kifejtő I. rendű terhelt és a IV. rendű terhelt közötti előzetes megállapodás megtörténtét a IV. rendű terhelt által az alapcselekmény megvalósítását követően tanúsítandó magatartást illetően (hiszen előzetes megállapodás hiányában az I. rendű terhelt nem számíthatott volna „a cselekmények” alatt a IV. rendű terhelt közreműködésére). Az I. tényállási pontban idézettek szerint pedig a IV. rendű terhelt már az elkövetés megkezdését megelőzően erősítette az I. rendű terhelt szándékát, hiszen az I. rendű terhelt a vele történt megbeszélés alapján, egyetértésével és közös szándékuk alapján kérte el a megrendelt cigaretta elszállítása érdekében a cég 1 tulajdonát képező teherautót. Hasonlóképpen, a II. tényállási pontban „az eltervezett módon”, azaz az előzetes megállapodásnak megfelelően intézkedett a lefoglalt gépkocsi visszaszerzése iránt.

[119] Az előzetes megállapodás megléte mellett tehát a jogerős ítélet törvényesen minősítette a IV. rendű terhelt tényállásbeli cselekményét bűnpártolás vétsége helyett a Btk. 396. § (6) bekezdésébe ütköző, és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetteként.

[120] Azt pedig már csak a teljesség érdekében fűzi hozzá a Kúria, hogy – a IV. rendű terhelt indítványában írtakkal összhangban – védőként kizárólag a törvényes keretek között volt jogosult a nyomozó hatóság eljárását hátráltatni. A terhelt törvényes védekezésének korlátja, hogy azzal bűncselekményt nem követhet el; más bűncselekmény elkövetésével nem vádolhat, más bűncselekmény elkövetésére nem bujthat fel. Ezek a korlátok a védő feladatellátása során is fennállnak. A Be. 42. § (4) bekezdés b) és c) pontjának megfogalmazása sem hagy kétséget afelől, hogy a törvényes védekezési eszközök és módok igénybevételére jogosítja és kötelezi a védőt (Kúria Bfv.II.436/2013/5.). A tervbe vett bűncselekmény végrehajtásához előzetes megállapodás alapján nyújtott bűnsegély – a bűncselekményben való részesi közreműködés – pedig természetesen kívül esik a törvényes védekezés korlátaiban.

[121] 4. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése körében mindemellett az I. rendű terhelt védője és a IV. rendű terhelt a bünszervezeti elkövetés megállapítását is vitatta.

[122] 4.1. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati ok két fordulata alapján a Kúria felülbírálati és döntési jogköre némileg eltérő.

[123] Az első fordulat szerinti felülvizsgálati ok (törvénysértő minősítés) esetén ugyanis a hatályos eljárási törvény nem (miként a 2003. július 1. és 2018. június 30. között hatályban volt, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény sem) tartalmaz olyan szűkítő rendelkezést, mint a 2003. június 30. napjáig hatályban volt 1973. évi I. törvény 284. § (2) bekezdése, amelynek értelmében törvénysértő minősítés esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

[124] Ebből következően a hatályos eljárási törvény szerint felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereten belül marad. Mivel a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, a belső arányossághoz igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának (BH 2011.97.I.). A Be. szerinti szabályozás helyes értelme szerint ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretén belüli [BH 2017.359.IV. (Bfv.III.77/2017/23.)].

[125] Az előbbiekkal szemben a második fordulat szerinti felülvizsgálati ok (a Btk. – a cselekmény minősítésén kívül eső – más szabályának megsértése) az olyan büntető anyagi jogi szabály megszegését jelenti, amelynek alkalmazását a büntetés meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, azaz ilyen büntetést a törvény nem tesz lehetővé [BH 2020.9. (Bfv.III.1.559/2018/10.)]. A büntetőjog más szabályának megsértése miatt tehát csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik [BH 2008.173., BH 2012.239. (Kúria Bfv.III.359/2012/2.)].

[126] A bünszervezeti elkövetés megállapítását sérelmező indítványok alapja a hivatkozott felülvizsgálati ok második fordulata, mert azok a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bünszervezet törvénysértő megállapítását kifogásolják. A bünszervezetben elkövetés pedig az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítése szempontjából közömbös. Nem része a jogi minősítésnek, hanem olyan, bármilyen szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható többes elkövetői forma, amely a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után {Bfv.II.1.200/2019/18. [198]}.

[127] Ekként a felülvizsgálati indítványok a Btk. más szabályának a megsértésére tekintettel kiszabott törvénysértő büntetés címén szorulnak érdemi elbírálásra. A Btk. megsérteni vélt szabályát az indítványozók a bünszervezetben elkövetés törvénysértő megállapításában jelölték meg.

[128] Megjegyzendő e körben: a jogerős ítélet tévesen foglalt állást amellelt, hogy a bünszervezet ismérveinek 2019. július 1-étől hatályos megváltozása – szűkítése – okán az I. rendű és a IV. rendű terhelttel szemben a Btk. 2. § (2) bekezdésének felhívásával az elbíráláskori Btk. alkalmazása indokolt {elsőfokú ítélet [178] bekezdés}. Ezzel egyidejűleg ugyanis az első- és másodfokú bíróság is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bünszervezeti elkövetés a szigorúbb, elbíráláskori szabályok mentén is e terheltek terhére róható. Következésképpen, az elbíráláskori törvény nem kölcsönzött enyhébb elbírálást az érintett terheltek cselekményének, ezért a Btk. 2. § (2) bekezdésének alkalmazására sem nyílt törvényes alap.

[129] A törvényválasztás helyes módja az lett volna, ha a bíróságok megvizsgálják, hogy az elbíráláskori törvény a bünszervezet fogalmának módosulása folytán eredményezhet-e enyhébb elbírálást; igenlő esetben – azaz, ha az elbíráláskori szabályozás alapján a bünszervezet nem állapítható meg – az elbíráláskori jogszabályt alkalmazza. Nemleges esetben viszont – azaz, ha a bünszervezet az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos szabályok alapján is megállapítható – akkor az egyéb rendelkezések összevetése alapján dönthető el, melyik büntetőtörvényt kell alkalmazni.

[130] Ha pedig az egyéb rendelkezésekben sincs különbség az elkövetéskori és az elbíráláskori szabályok között, akkor az előbbit kell alkalmazni, lévén, hogy az utóbbi nem eredményez enyhébb – hanem csak azonos – elbírálást.

[131] Az alkalmazandó Btk. téves megválasztása ugyanakkor a felülvizsgálati indítvány mikénti elbírálása szempontjából közömbös, ha a bünszervezeti elkövetés a jogerős ítéletben alkalmazott, szigorúbb, szabályok mentén is megállapítható; mivel a cselekmény elbírálásának anyagi jogi szabályai azonosak, azok betartása fogalmilag nem eredményezhet törvénytörést.

[132] A bünszervezetben elkövetés megállapítása ugyanis akkor támadható felülvizsgálati indítvánnyal, ha e téves bünszervezeti megállapítás – mint a büntetőjog más szabályának megsértése – törvénytörést büntetés kiszabására vezetett [BH 2016.234. (Bfv.I.1.800/2015/8.)]. Ennek megítélése során azonban a büntetési tételkeretnek van meghatározó szerepe. A vizsgált felülvizsgálati ok szempontjából nem jelent törvénytörést büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljáró bíróság nem, vagy nem törvényesen határozta meg a feltételes szabadság legkorábbi időpontját [BH 2015.269.II. (Bfv.II.520/2014/7.)]. Ugyanígy, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározása nem a büntetés kiszabásának a része, ezért e körben nincs helye felülvizsgálatnak [BH 2017.326. (Bfv.II.1.801/2016/6.)]. Éppen ezért a bünszervezetben történő elkövetés törvénytörést megállapítása nem eredményezi törvénytörést büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ha tehát a bünszervezetben elkövetés törvénytörést megállapítása mellett a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot [BH 2021.217.II. (Bfv.I.752/2020/17.)].

[133] Összegezve: a bünszervezet megállapítását támadó felülvizsgálati indítvány egyedül abban az esetben vezethet a jogerős ítélet megváltoztatására, ha a bíróság a bünszervezet esetleges törvénytörést megállapítása mellett a büntetést az általa alkalmazott büntetőtörvény Általános Részének a büntetési tételkeretét a bünszervezet elkövetés folytán emelő rendelkezésének alkalmazásával szabta ki.

[134] Ha azonban a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre a Btk. Különös Része által rendelt büntetési tételkeretet, illetve – esetlegesen – a halmazati bünteteskiszabás szabályaira, továbbá a különös visszaesőkre, többszörös visszaesőkre vagy erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezésekre figyelemmel megemelt büntetési tételkeretet, a felülvizsgálati indítvány a bünszervezeti elkövetés téves megállapítása ellenére sem vezethet eredményre. A (törvénytörést megállapított) bünszervezetben elkövetés Btk. Általános Részében meghatározott további következményei – a szabadságvesztés fegyházban rendelt végrehajtási fokozata, illetve a feltételes szabadságra bocsátásból való kizártság – ugyanis a fentebb írtak szerint önmagukban nem jelentik törvénytörést büntetés kiszabását.

[135] Ezzel párhuzamosan az is megállapítható, hogy az I. rendű terhelt védője valójában nem is hivatkozott törvénytörést büntetés kiszabására, amikor kizárólag a jogerős ítélet

feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezését tartotta megváltoztatásra szükségesnek. Mivel azonban az indítvány IV.15.12. pontja ezzel együtt (nem konkretizált módon) jogszabályba ütköző büntetéskiszabást állít, az indítvány mégsem volt törvényben kizárt.

[136] Véggökvetkeztetésként: mivel az I. rendű terhelttel szemben kiszabott 4 év, illetve a IV. rendű terhelttel szemben kiszabott 2 év szabadságvesztés sem haladja meg a terhükre megállapított bűncselekmény Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretét (az I. rendű terhelt esetében két évtől nyolc évig, a IV. rendű terhelt esetében egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés), ezért jelen ügyben esetükben akkor sem lehetne szó törvénysértő büntetés kiszabásáról, ha a bünszervezet megállapítása törvénysértő lenne.

[137] 4.2. Ehhez hozzá kell tenni: a IV. rendű terhelt nem csupán a cselekmény törvénysértő minősítését állítva, illetve a bünszervezeti elkövetést vitatva támadta a vele szemben kiszabott büntetést, de azon az alapon is, hogy az a Btk. más szabályait – így a Btk. 79. §-át, 80. § (1) bekezdését és a 82. § (1)-(4) bekezdését – sérti.

[138] A büntetőjog más szabályának törvénysértő büntetés kiszabását eredményező megsértése miatt kizárólag azon büntető anyagi jogi szabály megszegése képez felülvizsgálati okot, amelynek alkalmazását a büntetés kiszabása körében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt a Be. XCIV. Fejezete nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem felel meg a törvénynek, mert joghátrányt ebben a formában a törvény nem tesz lehetővé [BH 2020.9. (Bfv.III.1.559/2018/10.)].

[139] A Btk. IV. rendű terhelt indítványa szerint megsérteni vélt rendelkezései azonban nem mérlegelést nem tűrő szabályok, hanem éppen ellenkezőleg – a büntetés céljára figyelemmel – a büntetéskiszabásra vonatkozó bírói mérlegelés általános elveit szabják meg, illetve ezen elvek szem előtt tartásával a büntetés enyhítésére biztosítanak lehetőséget. Mérlegelést nem tűrő szabály megsértésének hiányában pedig a kiszabott büntetés neve és mértéke önmagában felülvizsgálat tárgya nem lehet. Ekként nem képezheti felülvizsgálat tárgyát, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során a Btk. 80. § (1) bekezdésének előírásait vagy a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény iránymutatásait miként vette figyelembe, így a szabadságvesztést a IV. rendű terhelt javára szóló enyhítő körülmények helyes értékelésével, az ún. enyhítő szakasz helyes alkalmazásával, avagy az enyhítésre alapot adó rendelkezések indokolatlan mellőzésével szabta-e ki [BH 2019.158.II. (Bfv.I.1.134/2018/21.), BH 2016.264.II. (Bfv.I.415/2016/7.)].

[140] 4.3.1. Az alapügyben azonban nem csupán törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor az I. rendű és a IV. rendű terhelttel szemben, de a jogerős ítélet egyebekben is törvényesen szabott ki büntetést velük mint bünszervezetben elkövetőkkel szemben.

[141] A bünszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntetőtörvénybe (korábbi Btk. 137. § 7. pont). A rendelkezést a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Az ekkor hatályba lépett törvényszöveg szerint bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bünszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.

[142] Ezt követően a törvényszöveget a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Aszerint a bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[143] E két törvényi rendelkezés összevetése alapján kitűnik, hogy a 2002. április 1. napjától hatályos módosítás a bünszervezet fogalmi elemei közül többet elhagyott, ugyanakkor új tényállási elemeket is meghatározott. A módosító törvény miniszteri indokolása akkor az alábbiakat tartalmazta: „A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés büntetőjogi eszközeinek kialakítása az elmúlt időszakban különös hangsúlyt kapott mind az Európai Unióban, mind más nemzetközi szervezetekben. 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról.”. Az együttes fellépés 1. Cikke határozza meg a bűnöző szervezet fogalmát: „Ezen együttes fellépés tekintetében a »bűnöző szervezet« kettőnél több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködését jelenti olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa legalább négyévi szabadságvesztés büntetés, vagy ilyen tartamú biztonsági intézkedés, avagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját, vagy pedig eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek és adott esetben közhatóságok működését megengedhetetlen módon befolyásolják.”.

[144] 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a nemzetközi szervezett bűnözés ellen, amelyet a 2006. évi CI. törvény hirdetett ki. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[145] Az Egyezmény alkalmazásában

»szervezett bűnözői csoport«: bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

»súlyos bűncselekmény«: legalább négy év szabadságvesztéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető bűncselekmény megvalósító magatartás;

»strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmyszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepekkel rendelkezzenek, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[146] A törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bünszervezet fogalmára.

[147] A törvényt módosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bünszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-fölérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják meg.

[148] A Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a ugyanakkor valóban módosította a Btk. bünszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését. Eszerint bünszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[149] A törvényt módosítás tehát a hierarchikus szervezettség és a konspiratív működés követelményét építette be új tényállási elemként a bünszervezet fogalmába.

[150] A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában kifejtette, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített kötelességének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bünszervezetben elkövetés megállapítható-e.

[151] Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}.

[152] Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte: „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}.

[153] A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bünszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását {Bfv.I.752/2020/17. [128]-[131] bekezdés}.

[154] Ennek megfelelően a Kúria már számos határozatában foglalt állást, hogy a bünszervezet egyik új fogalmi elemként meghatározott hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A csoport konspiratív működése – mint a másik új fogalmi elem – pedig a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Kúria Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[155] A vázolt értelmezési keret tükrében pedig a bünszervezetben elkövetés ismérvei a felülvizsgálati indítványokkal érintett I. rendű terhelt és IV. rendű terhelt tekintetében az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak.

[156] 4.3.2. Az irányadó tényállás alapján az elkövetésben az indítványokkal érintett terheltek részvételével működő, I. rendű terhelt körül csoportosuló elkövetői kör tagjainak száma a hármat meghaladta.

[157] 4.3.3. A tényállásból kiolvashatóan a szervezet célja az I. rendű terhelt esetében két évtől nyolc évig, a IV. rendű és a VII. rendű terhelt esetében egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő költségvetési csalás büntetnének elkövetésével ötévi, illetve azt meghaladó tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése volt.

[158] Az önállóan is büntetendő részcselekmények sorozatával megvalósuló, de törvényi egységbe olvadó, ezért egyetlen rendbeli bűncselekmény – az egyéb feltételeket is kimerítő – szervezett véghezvitele megalapozza a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bűnszervezeti elkövetés megállapítását, és a Btk. Általános Részében ehhez társított következmények levonását. A bűnszervezet megállapíthatóságát tehát nem zárja ki, ha a bűnszervezet célja, illetve a ténylegesen megvalósított cselekmények természetes vagy törvényi egységet képeznek; az e tekintetben a bűnszövetség kapcsán a Kúria Bfv.II.1.860/2017/5. számú határozatában (BH 2018.244.) kifejtettek – az azonos tényállási elemre (több bűncselekmény elkövetésre irányultság) tekintettel – teljes egészében vonatkoztathatók a bűnszervezetre is.

[159] 4.3.4. Ugyancsak megállapítható, hogy az ítélet tényállásában körülhatárolt elkövetői kör hosszabb időre szerveződött, hiszen az 2014. március 14-ét megelőzően kezdett működni {elsőfokú ítélet [21] bekezdés}, és legalább 6 hónapon át fejtette ki tevékenységét.

[160] A hosszabb időre való szerveződés lényege, hogy az elkövetés tartama nem limitált. A tényállásbeli, minimálisan 6 hónapot átívelő elkövetés a hosszabb időre szerveződés kritériumának önmagában is megfelel. Különös nyomatékkaal esik latba továbbá, hogy a cselekmények további ismétlődése nem a terheltek önkéntes szándéka folytán fejeződött be, hanem szándékukon kívül, sőt, annak ellenében ható kényszerítő külső körülmény, mégpedig a nyomozó hatóság közbelépése okán.

[161] Mindezen körülmények pedig megalapozzák a szerveződés hosszabb időre kiterjedő, illetve erre irányuló jellegének megállapítását.

[162] 4.3.5. A fentebb kifejtettek szerint a hierarchikus, alá-fölérendeltséget tükröző szerveződés megkülönböztető jegye a valamely – akár egyetlen – tag általi utasítási jogkör gyakorlása a szerveződés más tagjai felett. Az utasítások tárgyát pedig értelemszerűen a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi. A szervezet tehát abban az esetben alkot hierarchikus struktúrát, ha valamely tagja utasításokat ad a többi tag (vagy legalább a tagok egy része) számára. Az utasítás pedig nem más, mint feladatmeghatározás.

[163] A hierarchia ekként meghatározható ismérvei pedig a felülvizsgálati indítványokkal érintett elkövetői kör tekintetében felismerhetők.

[164] A másodfokú ítélettel kiegészített, az elsőfokú ítéletben írt tényállás a [23] bekezdésben rögzíti, hogy a bűnszervezet tagjai az I. rendű, a IV. rendű, az V. rendű és a VII. rendű terheltek voltak. A szervezetet továbbá egyértelmű feladatmegosztás jellemezte, amelyben az egyes terheltek feladatait a másodfokú bíróság által kiegészített [28] bekezdés vázolja fel. A feladatok megosztása körében hierarchia érvényesült, amennyiben a szervezet tevékenysége teljes kontrollt gyakorló I. rendű terheltek adott iránymutatást (utasítást) terhelttársainak a vállalt feladatkörükbe eső tevékenységek ellátására és annak módjára.

[165] Ekként az ítéleti tényállás kellő ténybeli alapot tartalmaz a következtetés levonásához, hogy a terheltek szerveződése hierarchikus jellegű volt, és e hierarchia élén az I. rendű terheltek állt.

[166] 4.3.6. A jogerős ítéletben vázolt tényállás alapján végül az elkövetői kör működésének konspiratív jellege is kirajzolódik, annak ellenére is, hogy a szűk értelemben vett tényállás – összhangban az I. rendű terheltek védőjének okfejtésével – nem tartalmaz minden tény, amely a konspiráció meglétére következtetési alapul szolgálna.

[167] Az irányadó tényállás azonban az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő [BH 2015.216.I. (Bfv.II.1.439/2014/6.)], és ezért a tényálláshoz tartozónak kell tekinteni mindazon történeti tényeket, amelyeket az ítélet megállapított, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán a bíróság esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzítette, hanem az indokolás

más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében [BH 2016.163.III. (Bfv.II.666/2015/9.)].

[168] Az elsőfokú ítélet [182] bekezdése pedig pontosan olyan, a tényállás részeként kezelendő ténymegállapításokat tartalmaz, amelyek az indítványokkal érintett terheltek magatartásának konspiratív jellegét igazolják: így a telefonos kommunikáció során alkalmazott virágnyelv, illetve a IV. rendű terhelttel kötött előzetes megállapodás révén a nyomozó hatóság tevékenységének előre megtervezett félrevezetése a lebukás esetére.

[169] Ha pedig a külvilág elől rejtve megvalósított cselekmény a szervezetben részt vevő terheltek jelen ítéleti tényállásból is kitűnő összehangolt tevékenységével párosul, ez pontosan az értelmező rendelkezések által megkívánt konspiratív működés fogalmának felel meg. A felülvizsgálati indítványok érveire figyelemmel kiemelendő, hogy a törvény az „átlagos” vagy „szokásos” szervezettség mértékét meghaladó többletet nem követel meg a konspiratív működés megállapításához (Bfv.II.1.377/2020/12.).

[170] 4.3.7. Hangsúlyozandó végül, hogy a bünszervezeti elkövetés megállapításához a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveknek nem az egyes terheltek magatartásában kell tükröződnie, hanem a szervezet tevékenységében.

[171] Pontosán ez az oka, hogy valamely bűncselekmény elkövetője bünszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga:

- csupán esetileg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében,
- csupán egyetlen bűncselekményt (részcselekményt) megvalósítva, miközben
- a szervezet kialakult hierarchiájában akár részt sem vesz és a további elkövetőkkel
- konspiratív kommunikációt nem folytat,

feltéve, hogy tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja (4/2005. Büntető jogegységi határozat II. pont).

[172] Az irányadó tényállás pedig e következtetés levonására az I. rendű és a IV. rendű terhelt tekintetében egyaránt szilárd következtetési alapul szolgál. E terheltek fentebb vázolt előzetes megállapodása okán minden olyan ténybeli körülményről tudomást szereztek, amelyek lefedik a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott ismérveit. Így tudomással bírtak arról, hogy cigarettacsempészet hosszabb időn keresztül történő, sikeres végrehajtása érdekében – a konspiratív működés követelményeinek is eleget tevő – hierarchikusan felépülő csoportot hoznak létre, illetve vesznek részt abban. Az ismert célt szolgáló cselekmény végrehajtásához nyújtott személyes hozzájárulás és a megállapított tudati tények tükrében a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. rendű és IV. rendű terhelt ismereteinek szükségképpen ki kellett terjednie mind arra, hogy a hosszabb időszakot átívelően végrehajtani célzott bűncselekmény megvalósításában nagyobb számú elkövető vesz részt, és e nagyobb számú elkövető magatartása a cél realizálása érdekében – utasítások kiadása útján – összehangolásra, irányításra szorul. Ugyancsak át kellett látnia, hogy a felelősségre vonás elkerülése érdekében cselekményük leplezése – a konspiráció – mellőzhetetlen, amely a fentebb részletezett magatartásformákban merült ki.

[173] Mindezek alapján az alapügyben eljáró bíróságok helyes anyagi jogi következtetést levonva jutottak arra a következtetésre is, hogy az I. rendű és a IV. rendű terhelt tekintetében a bünszervezeti elkövetés – az általuk alkalmazott – elbíráláskor hatályos büntetőtörvényben felsorolt fogalmi elemei is teljesültek. Következésképpen, a cselekmények minősítése és a joghátrány kiszabása is törvényesen történt. Az I. rendű terhelt védője és a IV. rendű terhelt ezért alaptalanul hivatkozott a Be. 649. § (2) bekezdés b) pont ba) alpont második fordulatában foglalt felülvizsgálati ok beálltára.

[174] 5. Végül, a IV. rendű terheltnek a felülvizsgálati ügy teljes ügyiratainak megküldésére irányuló indítványával összefüggésben a Kúria utal a Be. 657. § (3) bekezdés második mondatára, amely – helyes értelme szerint – kizárólag azon, más által előterjesztett indítvány és az arra tett ügyészi nyilatkozat megküldését írja elő a terhelt és a védője részére, amely rá vonatkozik.

[175] A felülvizsgálati eljárásban ugyanis a Kúria a már kifejtettek szerint nem vesz fel bizonyítást, amelynek anyaga valamennyi terheltet érintené. Ezzel szemben az alapügyben már ismertté vált ügyiratok alapulvételével bírálja el az egyes terhelteket érintő felülvizsgálati indítványokat, amelyek tartalma a más terhelt által benyújtott indítvány elbírálására nincs kihatással.

[176] Erre tekintettel a Kúria nem tartotta teljesíthetőnek a IV. rendű terhelt által a terhelt-társai vonatkozásában előterjesztett, őt nem érintő indítványokról készített iratmásolat kiadására irányuló kérelmet.

[177] 6. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – az I. rendű terhelt védője által, valamint a IV. rendű és a VII. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján e terheltek tekintetében hatályában fenntartotta.

[178] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[179] IV. A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[180] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. június 15.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró